

Το Προφίλ του Εκπαιδευτή του 21^{ου} Αιώνα

Το παρόν έγγραφο αποτελεί περίληψη των αποτελεσμάτων της έρευνας για τον προσδιορισμό του προφίλ του εκπαιδευτή του 21^{ου} αιώνα.

Για τον καθορισμό του προφίλ των εκπαιδευτών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) η έρευνα ανέλυσε τόσο τη δομή όσο και το περιεχόμενο των υφιστάμενων προγραμμάτων επιμόρφωσης εκπαιδευτών που προσφέρονται στις χώρες που συμμετέχουν στο έργο, δηλαδή, το Βέλγιο, την Ελλάδα, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία, την Ισπανία και την Σουηδία, καθώς επίσης και σχετική κατάταξη των δεξιοτήτων και των αναγκών 242 εκπαιδευτών στις έξι αυτές χώρες, που πήραν μέρος στην έρευνα ανάλυσης αναγκών.

Καθώς τόσο τα αποτελέσματα της έρευνας όσο και τα ευρήματα των ερωτηματολογίων είναι εξίσου σημαντικά, παρουσιάζουμε μία περίληψη των ευρημάτων και κάνουμε προτάσεις σχετικά με το περιεχόμενο ενός νέου προγράμματος σπουδών που θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο του έργου XXI TRAINER.

1. Διαφορά μεταξύ υφιστάμενου επιπέδου ικανοτήτων/δεξιοτήτων και της σημασίας των ίδιων ικανοτήτων/δεξιοτήτων για τους εκπαιδευτές σύμφωνα με την έρευνα

Καθώς υπάρχει μετρήσιμη διαφορά μεταξύ της σημασίας κάθε ικανότητας/δεξιότητας και του υφιστάμενου επιπέδου της ίδιας ικανότητας/δεξιότητας το πρόγραμμα σπουδών του XXI TRAINER θα εστιάσει πρώτα στις ακόλουθες ικανότητες/δεξιότητες που παρουσιάζονται με σειρά σπουδαιότητας:

Δεξιότητες καθηγητή/εκπαιδευτή

υφιστάμενες θεωρίες μάθησης

μέθοδοι με επίκεντρο το μαθητή

καινοτομία στο σχεδιασμό της εκπαίδευσης

αντισυμβατική σκέψη

παρακίνηση και υποστήριξη

ποικίλες περιπτώσεις εκπαίδευσης

αξιολόγηση

αξιολόγηση εκπαίδευσης

τόνωση της ενεργού συμμετοχής

καινοτομία στο σχεδιασμό της εκπαίδευσης

διδασκαλία σε διαφορετικά επίπεδα

παροχή ανατροφοδότησης

τέχνη, αφήγηση για μάθηση

δημιουργικότητα

συνεργατική μάθηση

προσδιορισμός ικανοτήτων εκπαιδευομένων

Οργανωτικές Ικανότητες/Δεξιότητες

ECVET Σύστημα μεταφοράς πιστωτικών μονάδων

συμμετοχή σε δίκτυα, ενώσεις, κοινότητες

νομοθεσία για τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση

διαχείριση εκπαίδευσης

σχεδιασμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε

σχέση με την αγορά εργασίας

σχεδιασμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε σχέση με τις ανάγκες των εκπαιδευομένων

Εγκάρσιες Δεξιότητες

Οι εκπαιδευτές που συμμετείχαν στην έρευνα θεωρούν ότι το επίπεδο εγκάρσιων δεξιοτήτων τους είναι ήδη αρκετά υψηλό. Κενό, όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα 7, υπάρχει μόνο στις ακόλουθες δεξιότητες, οπότε προτείνεται η εισαγωγή τους στο πρόγραμμα σπουδών του XXI TRAINER:

ηγεσία

επίλυση προβλημάτων

διαχείριση χρόνου

αυτοεπίγνωση

Ικανότητες/Δεξιότητες που Σχετίζονται με τη Χρήση Τεχνολογίας

αρχιτεκτονική πληροφοριών

online συνεργασία

αποτελεσματική αναζήτηση περιεχομένου στο internet

χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης

προσωπική ανάπτυξη στο IT

κριτική χρήση της τεχνολογίας

χρήση εργαλείων πολυμέσων για σχεδιασμό πόρων

υπεύθυνη χρήση του internet

χρήση τεχνολογίας και μέσων στην κατάρτιση

Πράσινες Ικανότητες/Δεξιότητες

Ευαισθητοποίηση γύρω από επίκαιρες περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες

Υπεύθυνη χρήση πόρων

2. Δεξιότητες που καλύπτονται από τα υφιστάμενα προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ΕΕΚ στις συμμετέχουσες στο έργο χώρες

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας που διεξήχθη στις χώρες-εταίρους (Βέλγιο, Ελλάδα, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ισπανία και Σουηδία) σχετικά με τα εθνικά συστήματα πιστοποίησης για τους εκπαιδευτές της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, παρουσιάζεται απόκλιση στις ικανότητες/δεξιότητες που περιλαμβάνουν οι αντίστοιχες εκπαιδεύσεις εκπαιδευτών ΕΕΚ. Στον πιο κάτω πίνακα παρουσιάζονται οι ομοιότητες και διαφορές στις δεξιότητες στις οποίες εστιάζουν οι εκπαιδεύσεις ΕΕΚ στις συμμετέχουσες στο έργο χώρες. (100% σημαίνει ότι η σχετική δεξιότητα καλύπτεται και στις 6 χώρες, 50% σημαίνει ότι η σχετική δεξιότητα καλύπτεται μόνο σε 3 χώρες, κλπ)

Το πρόγραμμα σπουδών του Εκπαιδευτή του 21^{ου} αιώνα θα εστιάζει στις ικανότητες/δεξιότητες που καλύπτονται κατά το μικρότερο ποσοστό στα υφιστάμενα προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ΕΕΚ.

Πίνακας 1.

ΕΝΟΤΗΤΑ	Γνώσεις/Δεξιότητες	% των συμμετεχουσών χωρών στις οποίες τα υπάρχοντα προγράμματα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών καλύπτουν αυτές τις δεξιότητες
Εφαρμογή εκπαιδευτικού πλαισίου	Επικοινωνία και εφαρμογή των αξιών του σχολείου, που περιλαμβάνουν και τα ανθρώπινα δικαιώματα και θεμελιώδεις δημοκρατικές αξίες	50%
Προετοιμασία και σχεδιασμός εκπαίδευσης	Ανάλυση του πλαισίου κατάρτισης	100%
	Σχεδιασμός εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων	100%
Εκπαιδευτική αντίληψη	Σχεδιασμός εκπαιδευτικών προϊόντων σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες	83%
	Δημιουργία/εξερεύνηση διδακτικών και πολυμεσικών πόρων	33%
Διευκόλυνση της κατάρτισης με εστίαση στον εκπαιδευόμενο	Εφαρμογή διαφοροποιημένων τεχνικών για παιδαγωγική διαδραστικότητα και δυναμική της ομάδας	67%
	Ικανότητα δημιουργίας ευκαιριών για όλους τους εκπαιδευόμενους ώστε να μάθουν και να αναπτυχθούν	17%
	Διαχείριση δυναμικής της ομάδας	33%
	Εκπαίδευση σε πολλά επίπεδα	17%

	Χρήση εργαλείων τεχνολογίας (ηλεκτρονικές πλατφόρμες, μέσα κοινωνικής δικτύωσης) για αποτελεσματική και ευχάριστη μάθηση	17%
	Χρήση και διαχείριση συνεργατικών και εκπαιδευτικών πλατφορμών	33%
	Εφαρμογή μεθοδολογιών διαχείρισης της διαφορετικότητας στην εκπαίδευση	17%
	Προσδιορισμός και κάλυψη ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών	17%
	Αποτροπή και αντιμετώπιση διακρίσεων και κάθε άνισης μεταχείρισης των εκπαιδευομένων	17%
	Μέριμνα, επικοινωνία και καθιέρωση μίας οπτικής για την ισότητα των φύλων στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες	17%
	Παρακίνηση εκπαιδευομένων (Τόνωση της μάθησης και ανάπτυξης κάθε εκπαιδευόμενου)	17%
Εφαρμογή ειδικών μεθόδων και τεχνικών κατάρτισης	Ενθάρρυνση του προσωπικού προβληματισμού και της αυτο-εκπαίδευσης	17%
	Προαγωγή της μάθησης μέσω της δυναμικής ομάδων	17%
	Ευέλικτη προσέγγιση διαφορετικών περιπτώσεων κατάρτισης	17%
Έλεγχος και αξιολόγηση	Σχεδιασμός εργαλείων αξιολόγησης	33%
	Παροχή ανατροφοδότησης στους εκπαιδευόμενους	83%
	Εκτίμηση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων που έχουν επιτευχθεί/ παρατήρηση, καταγραφή, ανάλυση της μάθησης	100%
	Αξιολόγηση βάση σχετικών επιστημονικών, κοινωνικών και ηθικών πτυχών, καθώς και σε σχέση με τη βιώσιμη ανάπτυξη	17%
	Κριτική και ανεξάρτητη χρήση εμπειριών και έρευνας	17%
Οργάνωση και διαχείριση	Μάρκετινγκ της εκπαίδευσης	17%
	Σχεδιασμός προγραμμάτων κατάρτισης	17%
	Οργάνωση εκπαιδευτικού προγράμματος και εκπαιδευτικών φάσεων	17%
	Αξιολόγηση, βελτίωση και διασφάλιση της ποιότητας του εκπαιδευτικού προγράμματος	17%

Προσωπική ανάπτυξη	Διαχείριση της δυναμικής της δια βίου μάθησης (ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων που σχετίζονται τόσο με το αντικείμενο της επαγγελματικής κατάρτισης όσο και με την παιδαγωγική)	33%
Ψηφιακές δεξιότητες	Εξερεύνηση πόρων πολυμέσων και διαχείριση συνεργατικών πλατφορμών	17%
	Ασφαλής και κριτική χρήση ψηφιακών εργαλείων και διαφορετικών μέσων για τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες	17%
Εγκάρσιες δεξιότητες	Υιοθέτηση επιχειρηματικών και δημιουργικών συμπεριφορών	17%
	Κοινωνικές και διαπροσωπικές δεξιότητες	33%
	Επικοινωνία (ακρόαση, συνομιλία, γραφή)	100%
	Διαχείριση διενέξεων	33%
	Πολυπολιτισμική επίγνωση	83%
	Κριτική σκέψη	17%
	Ομαδική εργασία και συνεργασία	17%

3. Συστάσεις για την ανάπτυξη γνώσεων/δεξιοτήτων μέσω του έργου XXI TRAINER

Με βάση τα ευρήματα της έρευνας ανάλυσης αναγκών και της έρευνας για τα εθνικά συστήματα πιστοποίησης των εκπαιδευτών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που διεξήχθη και στις έξι συμμετέχουσες χώρες, γίνεται σαφές ότι οι σύγχρονοι εκπαιδευτές επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αντιμετωπίζουν πολλαπλές προκλήσεις και πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να ανταποκριθούν στις ανάγκες μιας όλο και πιο ανταγωνιστικής αγοράς ΕΕΚ, επικαιροποιώντας τις επαγγελματικές και εγκάρσιες δεξιότητες τους και προσαρμόζοντάς τις σε ρόλους που αλλάζουν.

Οι εκπαιδευτές δεν είναι αρκετό να διαθέτουν απλώς γνώσεις/δεξιότητες που σχετίζονται με το τεχνικό αντικείμενο που διδάσκουν, πρέπει να είναι επίσης «ενεργοί επιχειρηματίες». Ως “αυτόνομοι διαχειριστές της καριέρας τους” ή ενεργοί επιχειρηματίες, πρέπει να είναι σε θέση να ακολουθούν τις τάσεις της

κοινωνίας και να προσαρμόζονται στις αλλαγές στην αγορά εργασίας, αναπτύσσοντας νέες δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα.

Ο εκπαιδευτής καλείται όχι μόνο να διδάξει και να μεταδώσει γνώσεις, αλλά επίσης να είναι καθοδηγητής της εκπαίδευσης, ένας μεσολαβητής γνώσης, που τονώνει και εμπνέει την ανάπτυξη νέων συμπεριφορών και στάσεων, ένας επαγγελματίας που έχει θετική επιρροή στην απόδοση των εκπαιδευομένων του, που μπορεί να διαγιγνώσκει και να χειρίζεται τη διαφορετικότητα κάθε εκπαιδευόμενου.

Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο για τους εκπαιδευτές σήμερα, να αναπτύξουν πέρα από παιδαγωγικές γνώσεις και δεξιότητες, και στάσεις και συμπεριφορές που θα τους επιτρέψουν να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό στην αγορά εργασίας.

Η διαφορετικότητα/διάκριση περιλαμβάνει την ανάγκη να έχουν αυτονομία και πνεύμα πρωτοβουλίας, ικανότητα να προσαρμόζονται σε κάθε είδους κοινό και να προχωρούν πέρα από παραδοσιακές και συμβατικές μεθόδους διδασκαλίας. Με άλλα λόγια, απαιτείται καινοτομία, δημιουργικότητα, πολυμορφία και μεσολάβηση.

Καθώς είναι εξίσου σημαντικά τα υφιστάμενα προγράμματα ΕΕΚ στις συμμετέχουσες χώρες και οι εκπαιδευτικές ανάγκες και προτεραιότητες που ανέδειξαν οι ίδιοι οι εκπαιδευτές στις ίδιες χώρες, ως βάση για το πρόγραμμα εκπαίδευσης θεωρούμε ότι και τα δύο κριτήρια θα πρέπει να καταλήγουν σε κοινό παρονομαστή.

Από τη σύγκριση:

1. Του καταλόγου των δεξιοτήτων που καλύπτονται σε λιγότερο ποσοστό από τα υφιστάμενα προγράμματα ΕΕΚ στις 6 συμμετέχουσες χώρες, και
2. Των αποτελεσμάτων της έρευνας με συμμετοχή 242 εκπαιδευτών ΕΕΚ

Αποκαλύπτεται **ένα προφίλ ικανοτήτων για τους εκπαιδευτές ΕΕΚ**, όπου (πέρα από τις ικανότητες που σχετίζονται με συγκεκριμένα τεχνικά αντικείμενα) έχουν μεγαλύτερη προτεραιότητα οι ακόλουθες ομάδες δεξιοτήτων, οπότε το **Πρόγραμμα Σπουδών του XXI TRAINER** θα εστιάσει κυρίως στην ανάπτυξή τους.

Παρά τη διαφορετική ορολογία που χρησιμοποιείται για την ΕΕΚ σε κάθε συμμετέχουσα χώρα, τα περισσότερα προγράμματα ΕΕΚ ομαδοποιούν τις δεξιότητες με παρόμοιο τρόπο. Προτείνουμε το Πρόγραμμα Σπουδών να ομαδοποιήσει τις πιο σημαντικές γνώσεις/δεξιότητες των εκπαιδευτών σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 2.

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΓΝΩΣΕΙΣ/ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΘΑ ΚΑΛΥΦΘΟΥΝ
Σχεδιασμός της Κατάρτισης	<ul style="list-style-type: none"> ✓ καινοτομία στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό ✓ υφιστάμενες θεωρίες μάθησης ✓ σχεδιασμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας σύμφωνα με τα κριτήρια της αγοράς ✓ σχεδιασμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας σύμφωνα με τις ανάγκες της ομάδας στόχου

<p>Διευκόλυνση της Κατάρτισης</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ μέθοδοι με επίκεντρο τους εκπαιδευόμενους ✓ προσδιορισμός των δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων ✓ ποικίλες περιπτώσεις μάθησης ✓ επίλυση προβλημάτων ✓ τόνωση της ενεργού συμμετοχής ✓ διδασκαλία σε διαφορετικά επίπεδα ✓ Παρακίνηση και υποστήριξη
<p>Εφαρμογή Καινοτόμων Εκπαιδευτικών Μεθόδων και Τεχνικών</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ προαγωγή κριτικής σκέψης ✓ προαγωγή δημιουργικότητας ✓ προαγωγή της συνεργατικής μάθησης ✓ χρήση της τέχνης και της αφήγησης για μάθηση
<p>Παρακολούθηση και Αξιολόγηση</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αξιολόγηση ✓ Αξιολόγηση της κατάρτισης ✓ Παροχή ανατροφοδότησης
<p>Οργάνωση και Διαχείριση</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ευρωπαϊκά εργαλεία ECVET/CVET ✓ συμμετοχή σε δίκτυα, ενώσεις, κοινότητες ✓ διαχείριση εκπαίδευσης ✓ διαχείριση χρόνου ✓ αυτοεπίγνωση ✓ ευαισθητοποίηση γύρω από επίκαιρες περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες ✓ υπεύθυνη χρήση πόρων ✓ ηγεσία
<p>Ψηφιακές Δεξιότητες</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ αρχιτεκτονική πληροφοριών ✓ συνεργασία Online ✓ αποτελεσματική αναζήτηση περιεχομένου στο internet ✓ χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης ✓ προσωπική ανάπτυξη με χρήση τεχνολογίας ✓ κριτική χρήση της τεχνολογίας ✓ χρήση πολυμέσων για το σχεδιασμό πόρων ✓ υπεύθυνη χρήση του internet